

Margo Trappenburg

Aardig zijn is niet voor iedereen

Margo Trappenburg is bestuurskundige aan de Universiteit Utrecht en hoogleraar Grondslagen van het Maatschappelijk Werk aan de Universiteit voor Humanistiek.

Toen ik nog op school zat, in de jaren zestig en zeventig, was vriendelijkheid een eigenschap die sommige leerlingen hadden en andere niet. Dat was in het algemeen hoe ik de wereld beleefde: sommige kinderen zijn goed in wiskunde, andere niet. Die zijn slim in talen of geschiedenis. Ze hebben commercieel inzicht. Of ze zijn mooi, sportief, of grappig. Of vriendelijk dus, want ook dat was een talent dat niet iedereen bezat.

Afhankelijk van je eigenschappen en talenten koos je een opleiding of een beroep. Vriendelijkheid was voor lang niet alle beroepen noodzakelijk: aan de universiteit was het legitiem om een nerdy boekenwurm te zijn, in de sport ging het om je sportieve prestaties, bij de televisie- en in de modellenwereld ging het om je uiterlijk. Vriendelijkheid was noodzakelijk als je een opleiding ging doen in de zorg of in de sociale sector: daar had je bedside manners nodig, naast empathie en psychologisch inzicht.

Toen ik ging werken in de jaren tachtig en negentig, was vriendelijkheid geen sine qua non op de werkplek. Het was aan de universiteit goed mogelijk dat collega's prachtig college konden geven of heel interessante boeken schreven, maar niet echt aardig waren.

Er was het nodige mis met de jaren zestig tot en met negentig, maar dit aspect

vind ik nog steeds waardevol als ik het publieke debat volg over veiligheid op de werkplek. Het is heel terecht dat fysieke onveiligheid op de werkplek (opdringende bazen, seks in ruil voor promotie; u kent de voorbeelden) wordt aangepakt. Maar slaan we niet een beetje door als medewerkers zich onveilig gaan voelen omdat hun baas 'niet aardig' is: streng of veeleisend?

Want dat betekent dat we vriendelijkheid gaan herdefiniëren tot iets dat iedereen in huis moet hebben, tenzij de persoon een medisch excuus heeft (een vorm van autisme bijvoorbeeld). Vriendelijkheid is heel erg fijn. Voor sommige beroepen (sociaal werk is hiervan een duidelijk voorbeeld) is het een noodzakelijke eigenschap, maar er zijn ook veel banen waarvoor vriendelijkheid wel prettig, maar niet nodig is. In laboratoria, tech-bedrijven, universiteiten en bibliotheken zijn talloze functies waar je goed kunt functioneren zonder sociale kwaliteiten.

Het lijkt me heel prettig als we de jongere generatie weer het gevoel kunnen geven dat ze niet alles hoeven te kunnen en te zijn: je hoeft niet mooi te zijn, je mag een hekel hebben aan sport, je hoeft niet overal goede cijfers voor te halen en je hoeft ook niet per se sociaal en vriendelijk te zijn. ●